

FYLKESMANNEN I HEDMARK
Miljøvern avdelingen

Inspeksjon ved Sør-Odal kommune/Skarnes RA Endelig rapport.

Kommunens adresse:	Sør-Odal kommune 2100 Skarnes	Tlf. nr.	62 96 64 00
Inspeksjonsdato:	12.6.2008	Org. nr	964 947 716
Forrige kontroll:		Tillatelse nr.:	06.053
Til stede fra kommunen:	Roar Yri Ingeborg Aasvangen Olaf Møbrenna Svein O. Eie	Utslippstillatelse av:	13.12.2006
Fylkesmannens inspektør:	Anne Sørum Steinar Østlie	Endring av:	
		Rapport nr:	08.037
		Arkivkode:	461.2
		Saksnr., brev:	08/3716
		Bransjenr. (NACE):	75.11
		Risikoklasse:	*

Hensikt:

Forhåndsvarslet inspeksjon med spesiell vekt på rensekrav til anlegget, registrering av overløpsdrift, drift av renseanlegg, utslippskontroll og internkontroll (risikovurdering og avviksbehandling).

Inspeksjonen var et ledd i en landsdekkende kontrollaksjon. Målene for aksjonen var:

- Kartlegging av status for gjennomføring av nye krav
- Bidra til gjennomføring av nye krav innen fastsatt frist
- Medvirke til bedre datakvalitet i avløpsrapporteringen

Hovedkonklusjon :

Under inspeksjonen ble det påvist følgende avvik fra krav i utslippstillatelse/forskrifter/forurensningsloven/egne prosedyrer og instruksjer:

- Kommunen vil ikke kunne oppfylle krav om registrering av driftstid fra overløp på nettet innen 31.12.2008
- Det er mangler ved utøvelsen av internkontrollen
- Enkelte rutiner ved drifts- og utslippskontrollen er ikke tilfredsstillende

Utarbeidet dato: 13.6.2008

Godkjent dato:

Sign.:

Sign.:

Inspektør: Steinar Østlie

Jørn G. Berg, miljøverndirektør

1. Innledning

Inspeksjoner gjennomføres i hovedsak for å verifisere at gjeldende krav med hensyn til ivaretagelse av ytre miljø overholdes. Inspeksjonen fokuserer på overholdelse av krav og rapporten beskriver eventuelle avvik og anmerkninger som ble avdekket under kontrollen. Rapporten gir således ingen fullstendig tilstandsvurdering av bedriftens miljøarbeid eller miljøstatus.

Definisjoner på et avvik og en anmerkning er som følger:

- AVVIK defineres som overtredelse av vilkår gitt i utslippstillatelsen eller gjeldende lover og forskrifter, eller på bedriftens egne prosedyrer og instruksjoner som har relevans for å ivareta det ytre miljø.
- ANMERKNING er et forhold som ikke omfattes av definisjonen for avvik, men som fylkesmannen mener det er riktig å påpeke for å ivareta og forbedre det ytre miljø.

2. Dokumentunderlag

Dokumentunderlag for kontrollen var:

- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (Forurensningsloven).
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (internkontrollforskriften)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften).
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften).
- Utslippstillatelse av 13.12.2006.

3. Omfang

Følgende områder ble dekket under inspeksjonen:

- Status for internkontroll (risikokartlegging, avviksbehandling, ledelsens gjennomgang)
- Beregning av utslippet (tettbebyggelsens) størrelse
- Rutiner for vurdering av *vesentlige endringer* av renseanlegget
- Renseanleggets kapasitet
- Dokumentasjon av overløpenes lokalitet og utforming
- Registrering og beregning av overløpsdrift på nettet
- Kompetansekrav til driftsoperatører
- Styrende driftsparametere ved renseanlegg – dokumentasjon og bruk
- Overvåkings- og alarmutstyr
- Vaktordninger
- Rutiner for kontroll og vedlikehold av styringskomponenter
- Rutiner for planlegging og gjennomføring av utslippskontrollen
- Rutiner for oppfølging og vurdering av resultater fra utslippskontrollen

4. Avvik

Følgende avvik ble avdekket under inspeksjonen:

Avvik 1:

Kommunen vil ikke kunne oppfylle krav om registrering av driftstid fra overløp på nettet innen 31.12.2008

Avvik fra:

Utslippstillatelsen. Forurensningsforskriften § 14-5

Kommentarer:

Alle overløp på nettet skal ha utstyr for registrering av driftstid og frekvensregistrering (antall ganger overløpet er i drift). Forurensningsforskriften setter krav til 31.12.2008 for etablering av slikt utstyr. Tilsvarende krav ble imidlertid fastsatt i kommunens utslippstillatelse fra 1993.

Avløpsnettet har 16 pumpestasjoner som ikke er tilknyttet driftsovervåkingsanlegget. Disse stasjonene har heller ikke utstyr for registrering av overløpsdrift eller alarmvarsling når overløp trer i drift.

6 kummer på gammelt fellesnett mangler utstyr for registrering av overløpsdrift. Kommunen anser at det ikke vil være forsvarlig ut fra kost/nytte-betraktninger å tilrettelegge for slik registrering ved disse overløpene. Fellesnettet skal saneres på sikt og erstattes med separate spillvannsledninger.

Kommunen må utarbeide en plan for tilknytning av alle pumpestasjoner til overvåkingsanlegget og for sanering av fellesnett hvor det finnes overløp som ikke er tilknyttet overvåkingsanlegget. I mellomtiden bør det etableres manuelle rutiner for kvalitativ påvisning av drift ved overløpene, f.eks klosser eller korker i overløpsrørene.

Avvik 2:

Det er mangler ved utøvelsen av internkontrollen

Avvik fra:

Internkontrollforskriften, § 5, 2. ledd, pkt. 7 og 8.

Kommentarer:

- **Rutiner avviksbehandling.**

Forhold og hendelser som skal registreres og behandles som avvik er ikke tilstrekkelig godt beskrevet eller avklart. Eksempler på hendelser som ikke blir avviksbehandlet:

- Ekstraordinære påslipp av meieriavløp. Avviksbehandling av slike hendelser er viktig for å tidfeste og dokumentere omfanget av episodene når f.eks dette skal tas opp med bedriften.
- Overskridelser av renskrav. Spesielt vurdering av måloppnåelse mot renskravene på årsbasis er en viktig miljøvernfarelig formalitet som bør avviksbehandles.

- **Internkontrollen blir ikke revidert iht. intern rutine.**

Internkontrollhåndboka pkt. 6.15 sier at det skal utføres revisjon av internkontrollen en gang i året. Slik revidering har ikke blitt utført siden 2002. Rutiner for revidering bør tilpasses risikoforholdene på avløpssektoren, og sikre at internkontrollen er dekkende og hensiktsmessig for kommunens aktiviteter. Det bør være samsvar mellom skrevne rutiner og kommunens aktivitet.

Avvik 3: Enkelte rutiner ved drifts- og utslippskontrollen er ikke tilfredsstillende

Avvik fra:

Utslippstillatelsen. Forurensningsforskriften §§ 14-10 og 14-11.

Kommentarer:

- **Kommunen bør vurdere om innløpsprøvene ved Skarnes RA er tilstrekkelig representative.**

Tilkjørt septik inngår ikke i målinger eller beregninger av belastning på renseanlegget. Septik tilføres eget mottak og behandles separat fra internslem i anlegget. Returstrømmer fra dekantering og avvanning av septik tilføres renseanlegget etter sandfang og belaster renseprosessen uten å bli målt eller registrert. Dette medfører at det vil bli registrert en dårligere renseseffekt for renseanlegget enn hva som reelt er tilfelle.

- **Det er ikke satt grenseverdier for akseptable verdier for styrende driftsparametere**

Analyser av orto-fosfat viser gode resultater (< 0,1 mg P/l), noe som indikerer tilfredsstillende felling av fosfor. Det bør imidlertid settes en grenseverdi for når konsentrasjonen av orto-P er for høy i forhold til å oppnå optimal felling av løst fosfor.

- **Vannmengdemålers funksjon er ikke kontrollert.**

Forurensningsforskriften § 14-11 setter krav til maksimal måleunøyaktighet på 10 % for vannføringsmålere i renseanlegg. Måleunøyaktigheten bør derfor kontrolleres for å dokumentere at kravet overholdes. Slik kontroll er forsøkt utført ved hjelp av Driftsassistansen, men det er konkludert med at en kontrollen er svært komplisert å utføre på anlegget.

6. Andre forhold

Iverksetting av sekundærrensekrav

Sekundærrensekravet, jf. forurensningsforskriften § 14-2 b, gjelder for alle nye renseanlegg, og skal iverksettes for eksisterende anlegg som *endres vesentlig*. Vesentlige endringer kan være ombygging eller rehabilitering av renseanlegget eller f.eks en betydelig økning i belastningen, tallfestet til 25 % eller 5000 pe (kfr. kommentarer til forurensningsforskriften kap. 14).

Hva som menes med vesentlige endringer i forbindelse med rehabilitering vil kunne være skjønnsmessig. Som hovedregel vil gjelde at når det planlegges å gjennomføre tiltak ved et renseanlegg, må det tas sikte på at anlegget skal overholde sekundærrensekravene.

Tiltakene som er planlagt gjennomført ved Skarnes renseanlegg omfatter primært slambehandlingsdelen, bl.a ved at returstrømmen av rejektivann til renseprosessen skal fordeles bedre over døgnet. Omfanget av tiltakene synes å ligge litt i grenselandet for hva som kreves for at sekundærrensekravet utløses. Fylkesmannen vil derfor avvente litt vurderingen av om hvorvidt sekundærrensekravet bør iverksettes nå for Skarnes renseanlegg, og se an effekten av tiltakene som gjennomføres.